

TRƯỜNG THCS PHAN CÔNG HÓN

TỔ NGŨ VĂN

MÔN NGŨ VĂN, KHỐI 7

Tuần 33

TRI THỨC NGŨ VĂN

VĂN BẢN: ĐỢI MẸ

I. Tìm hiểu giới thiệu bài học

- Chủ đề: “Lắng nghe trái tim mình”
- Thể loại: Thơ
- Các văn bản:
 - + Đợi mẹ
 - + Một con mèo nằm ngủ trên ngực tôi
 - + Lời trái tim
 - + Mẹ

II. Tìm hiểu tri thức

- Hình ảnh trong thơ: là những chi tiết, cảnh tượng từ thực tế đời sống, được tái hiện bằng ngôn ngữ thơ ca, góp phần diễn tả cảm xúc, suy ngẫm của nhà thơ về thế giới và con người.
- Văn và vai trò của văn trong thơ
 - + *Văn chân*
 - + *Văn lưng (hay yêu vận)*
 - + *Vai trò của văn trong thơ*
- Nhịp thơ và vai trò của nhịp trong thơ:
 - + Nhịp thơ được biểu hiện ở chỗ ngắt chia dòng có tác dụng tạo tiết tấu, làm nên nhạc điệu của bài thơ, đồng thời cũng góp phần biểu đạt nội dung thơ.
- Thông điệp

Thông điệp (của văn bản) là ý tưởng quan trọng nhất, là bài học, cách ứng xử mà văn bản muốn truyền đến người đọc.

- Thơ và sự thể hiện tình cảm, cảm xúc trong thơ

I. Trải nghiệm cùng văn bản

1. Đọc

2. Tìm hiểu chung

a. Tác giả:

- Vũ Quần Phương sinh năm 1940, tên thật là Vũ Ngọc Chúc

+ Ngoài làm thơ và viết phê bình văn học, ông còn dịch thơ đăng trên các sách, báo và tạp chí văn học.

b. Tìm hiểu tác phẩm Đợi mẹ

- **Thể loại:** thể thơ tự do

- **Xuất xứ:** in trong “Thơ về mẹ”

- **Phương thức biểu đạt:** biểu cảm

- **Bố cục:** gồm 2 phần:

+ Phần 1: từ đầu đến “ trông trái”: Em bé ngồi đợi mẹ đến tối

+ Phần 2: Còn lại: Em bé đợi mẹ đến khuya, mẹ mới về

III. Suy ngẫm và phản hồi.

1. Tìm hiểu về từ ngữ, hình ảnh, vần, nhịp, biện pháp tu từ

- Cách gieo vần, ngắt nhịp, tác dụng của từ ngữ, hình ảnh, biện pháp tu từ (PHT số 1)

- Hình ảnh: “*Mẹ đã bế vào nhà nôi đợi vẫn nằm mơ*” diễn tả một cách hình tượng, độc đáo làm rõ tình yêu mẹ của bé cũng như tình yêu bé của mẹ. Hình ảnh ví bé như nôi đợi vẫn nằm mơ là một cách nói rất độc đáo, thi vị.

3. Chia sẻ suy nghĩ về vấn đề được gợi ra từ văn bản

III. Tổng kết

1. Nội dung

Bài thơ "Đợi mẹ" được viết lên từ những rung cảm chân thành, xúc động của một trái tim luôn khát khao tình yêu thương của mẹ.

2. Nghệ thuật

- Lời thơ nhẹ nhàng, thiết tha, đầy cảm xúc
- Hình ảnh sinh động, từ ngữ gợi hình, gợi cảm

MỘT CON MÈO NẰM NGỦ TRÊN NGỰC TÔI

(Anh Ngọc)

I. Trải nghiệm cùng văn bản

1. Đọc.

2. Tìm hiểu chung

a. Tác giả:

b. Tìm hiểu tác phẩm Một con mèo nằm ngủ trên ngực tôi

- Thể loại: thơ tự do
- Xuất xứ: được in trong *Thơ Anh Ngọc – Thơ với tuổi thơ*
- Phương thức biểu đạt: biểu cảm
- Bố cục: 2 phần
 - + Phần 1: Ba khổ thơ đầu: Con mèo ngủ ngoan như một đứa trẻ
 - + Phần 2: Còn lại: Tình cảm yêu mến của tác giả dành cho chú mèo

II. Suy ngẫm và phản hồi

1. Tìm hiểu từ ngữ, hình ảnh, vần, nhịp và biện pháp tu từ

- Một số từ ngữ, hình ảnh miêu tả “con mèo nằm ngủ trên ngực tôi” trong khổ thơ thứ hai:
 - + Từ ngữ: *trong veo, nhọn hoắt, nổi kinh hoàng, móng vuốt.*
 - + Hình ảnh: *con mèo nằm ngủ trên ngực tôi; đôi mắt biếc trong veo; hàm răng nhọn hoắt, móng vuốt khép lại; ngủ như đứa trẻ giữa vòng tay áp ú,...*

+ Cảm nhận về hình ảnh: gợi lên tình cảm yêu thương, muốn chở che, vỗ về chú mèo.

- Các biện pháp tu từ :

+ Biện pháp tu từ: (ẩn dụ, hoán dụ, điệp từ, điệp cấu trúc), cách ngắt nhịp (2/2/3/2 ở những dòng thơ vỗ về chú mèo con, nhịp 5/5 hoặc 3/2/3/2 trong dòng thơ cuối,...).

+ Tác dụng: diễn tả sinh động vẻ đẹp hình thể và tính cách của con mèo, gợi liên tưởng thú vị và sâu sắc cho người đọc; cách ngắt nhịp chậm rãi khiến cho cảm xúc của nhân vật tôi trở nên nhẹ nhàng, sâu lắng.

- Những dòng thơ có sử dụng các từ ngữ “*trên ngực tôi*”, “*trái tim*”:

-> Các từ ngữ “*trên ngực tôi*”, “*trái tim*” được tác giả sử dụng nhiều lần trong bài thơ nhằm biểu lộ tình cảm, cảm xúc yêu thương sâu sắc dành cho chú mèo.

2. Tìm hiểu về chủ đề, thông điệp và tình cảm, cảm xúc của người viết

- Những câu thơ bộc lộ trực tiếp cảm nhận của nhân vật tôi :

- Cảm nhận của nhân vật “tôi”: Hạnh phúc, tràn ngập tình yêu thương, muốn đùm bọc, chở che cho chú mèo bé nhỏ.

- Thông điệp của tác giả: Hãy yêu thương, chăm sóc các loài vật; hạnh phúc đến từ việc yêu thương, che chở, đùm bọc người khác, kể cả loài vật bé nhỏ; hãy lắng nghe trái tim mình, để cho trái tim rung động trước những tình cảm nhân ái.

- Suy nghĩ về thông điệp của tác giả: Đây là câu hỏi mở, GV tôn trọng ý kiến HS và chia sẻ ý kiến của mình ví dụ: Tình yêu thương mang lại cho con người cảm xúc đẹp, con người trở nên “người” hơn khi biết chở che, đùm bọc cho loài vật.

III. Tổng kết

1. Nội dung

Văn bản “Một con mèo nằm ngủ trên ngực tôi” đã thể hiện tình cảm yêu mến của tác giả dành cho chú mèo cưng của mình

2. Nghệ thuật

- Lời thơ tha thiết, tràn đầy cảm xúc
- Sử dụng nhiều biện pháp tu từ
- Từ ngữ gợi hình, gợi cảm